

MATIAS FALDBAKKEN

Reštaurácia
THE HILLS

Ljndeni

Reštaurácia The Hills

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

Matias Faldbakken
Reštaurácia The Hills – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

Reštaurácia
THE HILLS

MATIAS FALDBAKKEN

Reštaurácia
THE HILLS

Ljndeni

Copyright © Matias Faldbakken
Published by arrangement with Salomonsson Agency.
Translation © Miroslav Zumrík, 2019
Cover based on original design by Richard Øiestad (KVNST)
Copyright © Richard Øiestad (KVNST)

ISBN 978-80-566-1337-5

Ide

PRVÁ ČASŤ

Pes, ktorý sa bojí, nestučnie.
(nórske príslovie)

GRISEN

Reštaurácia The Hills pochádza z čias, keď boli prasce prascami a svine sviňami, ako hovorieva Hlavný, inými slovami, z druhej polovice devätnásteho storočia. Stojím tu vystretý v čašníkovej uniforme a pokojne by som tu takto mohol stáť pred sto rokmi alebo ešte skôr. Dospelí ľudia každý deň vykonávajú extrémne činy, ale ja nie.

Čakám. Som úslužný. Pohybujem sa po podniku a prijímam objednávky, nalievam a odpratávam. V reštaurácii The Hills ľudia môžu vychutnávať tradičné priestory. Musia mať pocit, že sú vítaní, nie však až taký domácky pocit, aby zabudli, kde sa nachádzajú. Treba však povedať, že existujú výnimky – niektorí hostia sa tu môžu správať ako doma v obývačke. Grisen, jeden zo štangastov, keď už hovoríme o prascach, má svoje stále miesto pri stole číslo desať, pri okne: sedáva tam každý pracovný deň o pol druhej. Grisen býva presný, teraz je však takmer trištvrte na dve a on ešte neprišiel. Vyzriem do vchodu, Grisena stále niet. Šatniar Pedersen zdvihne zrak od novín. Pedersen je distingvovaný, ako sa hovorí, zdá sa, že ho nič neprekvapí. Hostia mu odovzdávajú svoje veci – saká, kabáty, tašky, dáždnyky – výmenou za lístok, aby si ich

potom za pár drobných vzali na odchode z podniku naspäť. Takéto transakcie uskutočňuje rezervovane a hrdo po celé roky; prácu vykonáva poriadne. Tu v The Hills si všetci dávame záležať. V našom zariadení si ľudia potrpia na spôsoby. Starostlivosť a obava spolu súvisia, o tom som celkom presvedčený.

Podávanie obeda je v plnom prúde a hlavnú miestnosť zaplnili osobnosti z vyššej strednej triedy: majú jemnú pokožku a mierne hlasy. Na sebe kvalitné látky. Pri vchode stojí rad menších kaviarenských stolíkov s klasickou mramorovou doskou. V tejto časti sú zvuky ostré. Ďalej v podniku sú stolové dosky prikryté obrusmi. Ozýva sa cinkanie, zvuky sa však tlmia. Príbory sa pohybujú po porceláne a dvíhajú sa k ústam. Zuby rozmieľajú potravu, ohryzky stúpajú a klesajú, prehĺta sa. Tu vnútri ide o konzumáciu, ja na ňu vytváram podmienky. Do konzumácie sa nikdy nezapájam. Pozerám sa na príjem potravy. Je značný rozdiel medzi tým, keď si vkladáte kúsok výrazného chèvre picodon do úst, kde vyvolá explóziu chutí, a keď len pozorujete pery iných ľudí, ktorí si syr do úst kladú. Stoly prikrývam v kontinentálnom štýle tak nahusto, ako je to možné. Takmer na nich neostáva miesto, objavím však medzierku a vtisnem do nej ešte niekoľko pohárov, príručných tanierov, ešte jednu fľašu. Budí to dojem hojnosti a plnosti.

Luster nie je zvlášť veľký, je však ťažký a visí ako krištáľové vreco alebo taška z nízkej klenby nad okrúhlym stolom uprostred podniku. Povedzme, že nie je väčší ako stredné vreco s konským krmivom. Na dlážke vidieť ušliapanú mozaiku v sústredných kruhoch. Všetko, čo je

z dreva, je pevné, tmavé a ošúchané. Obdivuhodne pôsobia dve široké zrkadlá na stenách. Zrkadlová fólia na zadnej strane skla miestami popukala, čo zrkadlám dodáva príjemnú patinu. Rámy z dubového dreva, s líniami v atraktívnom secesnom štýle sem umiestnili v roku 1901. To mi prezradila Barmanka, nešetiac podrobnosťami o tom, ako sem materiál natahali dolu z Ekebergu na koni samotného Fritza Thaulowa. Barmanka je pamäťou tohto miesta, v tvári vyzerá ako akademička, na to je však trochu príliš milá. Nič jej neprekáža.

The Hills môže niekomu pripomínať viedenskú kaviareň, nenachádza sa však vo Viedni. Alebo sa môže podobáť na *Grand European*, je však príliš ošumelá, príliš fľakatá, aby sa mohla rovnať grandióznosti, s akou sa človek stretne na kontinente. Reštauráciu The Hills volajú už takmer stopäťdesiat rokov jednoducho podnik, lokál. Názov pochádza od rodiny Hillovcov, ktorí tu od roku 1846 viedli obchod s konfekciou. O týchto veciach vie Barmanka všetko. Hlava rodiny Benjamin Hill bol legendárny dandy s tragickým osudom: prisťahoval sa sem z anglického Windsoru, prehral dve tretiny rodinného majetku a ocitol sa v krutom bankrote, ktorý vyústil do pokusu o samovraždu a následnej invalidity. Podnikateľ, ktorý priestory prevzal, v nich otvoril reštauráciu menom *La Grenade*. Pôvodný vývesný štít zo skla s oceľovou výstužou, ktorý pokrýva časť fasády, bol však natoľko nákladný a fortieľny, nehovoriac o tom, ako pevne ho primontovali, že ho podnikateľ nechal visieť na svojom mieste, a tak ľudia, pochopiteľne, začali podnik volať The Hills. Činorodý syn Benjaminu Hilla lokál odkúpil

naspäť, prevzal prevádzku a znova pozdvihol rodinné meno. The Hills je v rukách rodiny dodnes.

Z oblej mosadznej tyče umiestnenej nad vchodovými dverami visia dva hrubé kobercové závesy s prišitým lemom z jahňacej kože ako ochranou pred opotrebovaním. Závesy zabraňujú unikaniu tepla von. Týmto chráničom, bránou The Hills alebo, inými slovami, oponou práve konečne vchádza Grisen. Usmieva sa a prikyvuje. Čoskoro budú o desať minút dve, je to teda takmer na hranici toho, čo možno tolerovať. Neusmejem sa ani neprikývnem naspäť. Čašníci dostali inštrukciu, aby s tým prestali. Sám nie som ani usmievač, ani prikyvovač. Na to, aby som postupoval podľa inštrukcie, sa nemusím nejako zvlášť namáhať: hostí máme vítať s neutrálnym, no úslužným výrazom. Umenie kamennej tváre predstavuje súčasť remesla.

„Prepáčte, že meškám,“ povie Grisen a ospravedlňujúco sa zasmee, nezachrochce, ale vydá zvuk podobný kvikaniu. Ako sa volá kvičanie, ktoré vydáva osol? Krik? Grisen sa smeje ostrým krikom, robí to často. Veľakrát mi napadlo, že Grisen je osol v prenesenom význame, osol známy z európskej mytológie a literatúry – teda nie ten starý grécky „tvrdohlavý a hlúpy“, ale biblický „spoľahlivý a verný“. Práve v tomto okamihu však nie veľmi spoľahlivý.

„Kofkí dnes budeme?“

„Štyria vrátane mňa,“ odpovie Grisen.

„A zvyšok je na ceste?“

„Predpokladám, že áno.“

Obliecť sa možno mnohými spôsobmi. Grisen si zvolil jediný prijateľný: vyberaný. Zakaždým má na sebe

nový oblek šitý na mieru: podľa strihu a kvality látky mu obleky šijú krajčíri na Savile Row alebo tam niekde. Vo veku necelých šesťdesiat rokov a deň čo deň oblečený v takých zvrškoch predstavuje zo všetkých stránok nóbl pána a vzorného hosťa. Grisen a reštaurácia The Hills sa k sebe hodia ako rukavica na ruku. To preto mu tolerujeme kolísanie v počte objednaných miest, neskorý príchod, hluk pri stole a podobne. Hoci sa to nestáva často. Grisen je pri peniazoch, to je očividné, ale je to tiež introvert. V tichosti a pravidelne ťahá do reštaurácie stále nové kontakty a známych, predovšetkým na obedy, občas na večere, vždy slušný a vždy v tých vyberaných šatách a s vyberanými spôsobmi.

„Takže sme vám podržali zvyčajné miesto pri okne,“ poviem a ukážem rukou, zatiaľ čo druhou schytím štyri jedálne lístky a vediem ho podnikom. S načasovaním ako hodinky vytiahnem stoličku a zopakujem zaužívanú vetu: „Dáte si trochu minerálky, kým si vyberiete?“

„Áno, ďakujem.“

Obráti sa mi chrbtom a nechá ma, aby som ho stoličkou zľahka štuchol do kolien. Grisen má bujnú sivobielu hrivu, ktorú si dáva každý týždeň pristrihnúť. Zosivel už pred tridsiatkou, keď robil kariéru v Paríži, a tak dostal prezývku *Le Gris*, po francúzsky Sivý, ktorú si ľudia po jeho návrate do Nórska preložili ako Grisen, čo znamená Prasa. Obrvy má stále tmavé, čo mu dodáva inteligentný výzor pripomínajúci Castelliho alebo aj psí výzor, ktorý zasa evokuje Scorseseho.

BLAISE

Starý Johansen, podnikový pianista, sedí za krídlom na mezaníne a striedavo sa pozerá na klenbu stropu a doľava, úkosom do prázdna. Okrúhle pávie prsty mu s ľahkosťou a ťažkou rutinou pobejú po klávesnici a vyrábajú nepretržitú, takmer nepočuteľnú hudbu. Je to živá hudba? Vyberá si veľkých skladateľov, tento Johansen, ale stále je to živá hudba v reštaurácii. Kým sa tóny rozlietajú do všetkých strán a dolu do podniku, jeho oči sa občas privrú. Starý guľatý Johansen. Hlava sa mu zvezie na plece, vyzerá to, ako keby si na chvíľku zdriemol, ale potom sa vráti do pôvodnej polohy a roztvorí oči. Tak hrá celé hodiny bez prestávky. Sedí tu už druhú generáciu, v nekonečných sériách, každý deň pokyváva hlavou na mezaníne, tom medziposchodí, a vyrába príjemné tóny pre hostí. Zdravíme sa zriedka, pretože prichádzame v rozdielnych časoch, hovorí sa však, že má zmysel pre humor.

Na nízkej poličke medzi dvoma stĺpmi uprostred podniku ležia naskladané obrúsky, ktoré sa dajú vďaka značkám na poličke ľahko spočítať. Na poličke stojí sklená zástena s bledými secesnými líniami, ktorá funguje ako predel medzi stolom číslo dvanásť a stolom číslo osem. Keď sa práve nemám čoho chytiť, rád sa

prejdem k poličke s obrúskami, kde sa postavím za zá-
stenu a uhladím obrúsky poličkou navyše. Vanessa,
ktorá tu je nová, to trochu zanedbáva. Musím doze-
rať, aby emblém The Hills bol na obrúskoch zarovna-
ný v pravom hornom rohu.

„Máte dnes v ponuke biele burgundské?“ opýta sa
Grisen.

„Samozrejme.“

Vyčkám dva distingvované takty, kým položím ďal-
šiu otázku, na ktorú už vlastne poznám odpoveď.

„V pohári alebo prinesiem fľašu?“

Grisen odpoveď prevaľuje v ústach.

„Viete čo, dáme si fľašu.“

Prudko sa zdvihne, sotva mu stihnem odtiahnuť sto-
ličku. Vystrie ruky k elegantnému páru, ktorý sa blíži
pomedzi stoly.

„Blaise! (vyslov: Bléz!)“ zvolá Grisen nadšene. A po-
tom milo: „Katharina.“

Blaise Engelbert je Katharinin muž, Katharina je Blai-
sova manželka. S Grisenom sa stretávajú často, najmä
Blaise. S manželkou sú svojimi zrelými verziami, ako
hovoríeva Barmanka, označiť ich za staršie verzie by
podľa nej asi bolo nespravodlivé. Jeden druhého na-
šli každý po drsnej obchádzke cez osloskú spoločnosť
(nech už bola akákoľvek) a teraz sú, môže Barmanka
vyhlásiť, jeden pre druhého tým najstarším partnerom,
akého kedy obaja mali.

Katharina kráča popredku, kladie nohy pred seba
tak, aby sa jej udržiavaná postava vo veku štyridsaťtri
až štyridsaťpäť rokov rozhodne blížila ku Grisenovi.
Blaise jej ide v päťach, má sotva o sedem rokov viac

než ona a na sebe sivé sako s pekným strihom, úplne na úrovni Grisena, možno ešte o stupienok lepšie. Blaisovi na krku visí kvalitná kravata, Blaise kráča rázne. V blízkosti tohto muža sa vždy vznáša slovo finesa. Drobčím za nimi, odťahujem stoličky a bez toho, aby ktokoľvek musel otvoriť ústa, mám potvrdené, že si obaja dajú pohár vody i pohár vína.

Menu pôsobí francúzsky a je vysádzané delikátnym, mierne uzatvoreným písmom typu Bodoni. Na dvoch husto popísaných stranách figurujú tieto slová: pečený bôčik, platesa červená, kozľacie, syr s modrou plesňou, rasca, roláda, slnečnica hľuznatá, maslové košíčky, bouillabaisse, sépia, ikry zo siha, datle, pliecko, rilette a veľryba. Na tieto a ďalšie veci možno ukázať a dať si ich pripraviť, sofistikovane a zručne, od šéfkuchára a jeho pomocníkov a potom ja alebo napríklad Vanessa jedlá naservírujeme a hostia si ich kladú do úst, kúsok po kúsku. Možno si objednať i hľuzovky. Hľuzovky sú najdôležitejšie.

Vanessa, pomerne čerstvá čašníčka s krehkým zovňajškom, krátkym chlapčenským účesom a talentom, ktorý brzdia jej ambície, rozkladá obrus, ja sa zasa prejdem po podniku, tu niekomu nalejem, tam niekoho obslúžim. Úbohý herec, ktorého nedávno obvinili z falšovania dokladov, chce, aby som mu dolial, pohľad, ako vidieť, už zbystril. Spoločnosť Grisena si jedálny lístok prezerá minútku-dve, potom zaujmem miesto a nalievam vodu. Blaise rázne odmietne biele burgundské ešte skôr, než mu ho ponúknem. Niekoľkými dlhými dúškami sa napije vody a ja mu okamžite dolievam. Potom naznačí, že sa môže podávať víno.

Po každom naliatí otriem fľašku v smere hodinových ručičiek, aby som zachytil poslednú kvapku. Taktne sa nahnem ponad plece Grisen a tlmene sa opýtam, či počkáme na štvrtú a poslednú osobu. Grisen sa pozrie na náramkové hodinky.

„Ozvala sa niekomu z vás? Sú tri minúty po druhej. Meškáme pol hodiny.“

Blaise a žena zavrtia hlavami.

„Potvrdila, že príde?“ opýta sa Blaise.

„Určite,“ povie Grisen. „Určite.“

Blaisov zátylok je pretiahnutý a pôsobí mladistvo. Natiahne krk a pozrie sa smerom ku vchodu. Má klasický a udržiavaný vlasový strih, ktorý ladí s líniou brady. Aj sklon nosa, ohyb obočia a obrys lícných kostí udržiava pekný súlad s líniou vlasov, tak ako sa vinie z čela nadol k uchu. Napriek svojmu veku má chlapčenský krk a bdely pohľad. Medzi golierom košeľe a pokožkou krku ostáva príjemných šesť-sedem milimetrov, vyzerá to pekne. Blaise má vytrénovanú postavu, ale nie príliš, páli mu to, ale nie je upätý. Keď hovorí, Katharina a Grisen sa musia nahýnať bližšie, takmer šepká. Blaisov hlas je zvláštny. Kde by človek očakával ambiciózne dôraz, akým sa často vyznačujú pekní až prepriati muži, prekvapí ho rozhodný, autoritatívny, ale priateľský, takmer zmyselný hlas.

„Chcete ešte počkať?“ poviem nevtieravo.

Grisen sa opäť pozrie na hodinky, aj Blaise pozdvihne ľavú ruku a zatrepe zápästím, aby mu hodinky sklzli tak, aby uvidel čas. Nosí, ako vidieť, pekné hodinky značky A. Lange & Söhne: hádam to nie sú Grand Lange I? Má v sebe čosi štramácke, tento Blaise.

„Objednajte si, a oneskoreniec...“ povie Grisen a naznačí, najprv jednou rukou, potom druhou, že žena, ktorá mešká, si môže objednať, keď príde. Upriem pohľad na Blaisovu ženu, aby som dal najavo, že môže začať s objednávkou. Katharina si vyberie miešaný šalát s kozím syrom Monte Enebro, orieškami, semienkami a marakujovým dresingom.

„Môžem vás poprosiť o viac orechov a semienok?“ opýta sa.

„Viac orechov a semienok,“ zopakujem.

Blaise svoj výber dvakrát zmení, kým sa ustáli na krémovom rizote s drobnou cibulkou. Váhanie sa Grisenovi zjavne veľmi nepozdáva – očividne pre mňa, nie pre manželov Blaisovcov. Obrátim sa ku Grisenovi. Je rad na ňom. Neponáhľa sa.

„Ten pstruh z Valdresu,“ začne.

„Áno?“

„Aký nekvasený chlieb by ste mi ponúkli ako prílohu?“

„Máme nekvasený chlieb z Hemsedalu.“

„Správne.“

„K tomu tiež ponúkame vynikajúcu smotanovú omáčku,“ poviem s ukazovákom spusteným ako hák, aby som naznačil „omáčku“. Čo to robím?

„Ďakujem, nie. Omáčku si neprosím. Stačí mi pstruh.“

„Výborná voľba.“

STENY

Na obloženie steny vedúcej popod všetky portréty, kresby a maľby tu v The Hills sa celé desaťročia lepia papieriky. Dovoľujeme to. Tak to bolo vždy. Teraz sa v nálepkovaní trochu poľavilo, ale nový papierik sa občas objaví. Nie je jasné, ako sa celé toto nálepkovanie začalo, kolujú však reči o tom, že istí „avantgardisti“, ktorí sem chodievali v dvadsiatych rokoch minulého storočia, si predsavzali, že si vystrelia z jedného boháča, ktorý mal svoj stály jedálenský stôl na druhom konci podniku. Z dnešného pohľadu je ťažké povedať, v čom tento žartík spočíval, dolu pri lištách však vidieť staré zožltnuté zvyšky nalepených výstrižkov z novín, ktoré sa týkajú toho finančníka, pána Groscha. Avantgardisti povystrihovali tenké prúžky z novín a polepili nimi stenu, do veľkej miery vodorovne, úplne pri zemi, a chceli si tak z pána Groscha vystreliť, ukázať mu dlhý nos. Tieto pokrčené papieriky sa postupne rozšírili od spodnej lišty vyššie a v priebehu tridsiatych a štyridsiatych rokov ich nasledovali letáky a malé pamflety, výzvy, hlavne politické materiály. V šesťdesiatych a sedemdesiatych rokoch ich potom prekryli komerčné nálepky, najprv staré značky STP a Gulf, potom Castrol a RFI, neskôr zopár futbalových klubov a veslárskech

tímov a tak ďalej, až z toho vznikol konglomerát, ktorý dnes pokrýva stenu pod portrétmi. Ak by niekto urobil rez cez stenu, mohol by odkryť archeologické nálezy od raného bohémskeho života až po šport a obchod; od najspodnejších, zanesených vrstiev, ktoré sú žltohnedé a vyzerajú takmer ako pergamen, k vyšším, čerstvejším nálepkám. Samotné obloženie, ako vidno cez drobné škáry medzi vrstvami nálepiek, je tmavé, matno čierne, takmer rovnako čierne ako strop nad kuchárom v kuchyni. Obloženie medzi nálepkami pôsobí sotva prítomne. Je ťažké rozoznať, kde sa končia nálepky a kde sa začína obloženie, teda kde sa začína The Hills, prípadne kde sa The Hills končí, v závislosti od toho, či človek považuje obloženie za začiatok alebo za koniec miestnosti, lokálu, lokality. Európa asi zažila lepšie časy. Dá sa povedať, že *Grand European* je najlepšou ideou, akú kedy Európa mala.

O čosi vyššie sú nahusto navešané maľby, kresby, sem-tam koláž na takmer, ospravedlňujem sa za výraz, hnačkovohnedých stenách, ktoré pokrývajú mnohé vrstvy béžového laku. Je to odtieň bengá? Umenie sa rokmi „naakumulovalo“, čo viedlo k tomu, že zbierku v The Hills nemožno označiť inak než za zásadnú v celonárodnom meradle. Visí tam jeden obraz od Revolda, jeden od Pera Krohga a pri stole číslo päť sa dokonca nachádza malá skica od Ody Krohgovej. V deväťdesiatych rokoch sa debatovalo o konzervovaní a klíme vnútri reštaurácie, rodina však vždy rázne presadzovala, že obrazy darované reštaurácii majú visieť tam. Teraz, po zavedení zákazu fajčenia, je to ľahšie, časť staršieho materiálu však výrazne zhnedla ako tabak.

Verte či nie, nad stolom číslo šesť visí malá predkubistická olejomalba krajiny od Braqua. A ďalej, pri predele, vynikajúci Léger v kriede. Jednoduchú koláž od Schwittersa v otrasnom ráme z tíkového dreva napravo nad barom podniku daroval sám Schwitters, keď sa v tridsiatom štvrtom alebo piatom sťahoval z Hjertøye do hlavného mesta. Gunnar S. má dve pekné grafiky na krátkej stene a jednu pod mezanínom. Veľké a malé diela sú nahustené tesne vedľa seba, jedno cez druhé. Tu v The Hills sa o „vešani“ nikdy nehovorilo, iba sa vešia ďalej. Stále. Súčasné umenie sa tisne do medzier medzi starším umením. Sú tu staré i nové veci, čisté a špinavé, bok po boku. Kvalita značne kolíše. Uhlíkresba s rozmermi pätnásť krát dvadsať centimetrov z ruky Andersa Svora visí rám vedľa rámu s jedným z prvých polaroidov od Eda Ruschu a netypickej frotáže od Cosimy von Boninovej. Karikatúra od Finna Graffa, zobrazujúca Vladimíra Putina ako lemura, sa doslova fyzicky dotýka stredne veľkej pohľadnice od Kippenbergera. Takto to vyzerá po celej stene, odhora dolu, až tam, kde sa začína časť steny s nálepkami. Áno, povedal som Kippenberger. Visí tam jeden Kippenberger. Nachádza sa tam fotografia Valie Export. Máme tiež disharmonického, ale pekného malého Shearera, zobrazuje metalistu stojaceho na horskom hrebeni a rozhliadajúceho sa po okolí.

A práve v súvislosti s umeleckou zbierkou reštaurácie The Hills vchádza na scénu druhý štampast Tom Sellers. Tom Sellers je presný opak Grisena. Sellers, vraší sa, žil v Düsseldorfe a Kolíne – na správnom mies-

te v správnom čase a stal sa človekom zo spoločnosti okolo Kippenbergera. Sellers to vždy popieral, takéto prepojenia na Kippenbergera sú dvojsečná zbraň. Sellers nikdy nebol umelec, umenie ho nezaujíma. No ako na všetkých, ktorí „sa pohybovali v prostredí okolo Kippenbergera“, nalepilo sa naňho trochu tamojšej aury a pravdepodobne pozná viaceré ďalšie „postavy“ z toho prostredia, vďaka čomu má prístup k rôznym dielam, ku ktorým sa väčšina ľudí nedostane. Veľká časť tých najlepších prác, ktoré reštaurácia dostala do daru za posledných pätnásť-dvadsať rokov, tu visí vďaka Tomovi Sellerovi. To on nám svojho času podaroval malú, jednoduchú kresbu nohy od Wenera Tübkeho, ktorá visí na konci barového pultu. Korunou jeho diela je maličký akvarel od Victora Huga zobrazujúci sépiu nad zámkom v údolí Rýna, vytvorený uhľom, kávou a uhoľným prachom, technikami lavírovania, ktoré boli pre Huga-maliara typické. Sellers si tu vďaka svojmu darcovstvu nahromadil značné množstvo dobrej vôle. Jeho príspevky síce prichádzajú akoby v saj-dke, ako výrastok, ako *avec* – v prívese plnom buriny, haraburdia a neskrotnosti: toto však má v The Hills svoje miesto. Tu má byť strop vysoko, vraví M. Hillová, riaditeľka reštaurácie.

Na stenách tiež visia portréty prastarých štamgastov. Na to treba byť osobnosť – z finančných, kultúrnych, akademických kruhov – a treba tu stráviť istý čas a nechávať cinkať mince. Herec – ten zničený, zbankrotovaný – si nezaslúžil, aby tu visel jeho portrét, a po peňažných patáliách, ktoré ho postretli po škandále s falošnými dokladmi, je otázne, koľko peňazí tu za-

nechá v nadchádzajúcich rokoch. Nápadne tu chýba aj portrét Grisena, je to však z iného dôvodu; keď riaditeľka reštaurácie nadhodila čosi o tom, že by tu Grisen mohol byť vystavený, ten slušne odmietol. Chlapík má dobrý vkus. A jednoznačný záujem o umenie. Hovorí sa, že mu doma visí jeden Kittelsen. „Viete,“ povedal vraj raz podľa Barmanky Grisen M. Hillovej, „keď človek celé tie roky študoval rytiny Carla Larssona, tak by bolo trochu ťažké nájsť portrétistu, ktorý... no, chápete. Viete... v dnešných časoch. Ale ďakujem veľmi pekne.“

MLADÁ DÁMA

Jedlo Grisena som už vyniesol z kuchyne, ale omeškovaný hosť sa ešte stále nedostavil.

„Budete taký láskavý a zistíte, či sa náhodou naša priateľka neukázala vonku pri šatni? Je to mladé dievča... dáma,“ povie Grisen ticho.

„Samozrejme,“ odvetím.

Grisen vytiahne telefón a ukáže mi obrázok dievčaťa. Čo je to za nechutnosť? To sa na Grisena vôbec nepodobá. Pred šatňou sa vytvoril malý rad. Všetci do jedného sú starí a muži. Neviem, koho hľadám, ale keďže poznávacie znamenia sú „mladé“ a „dievča... dáma“, vyzerá to bledo. Starý Pedersen má v rukách jeden pánsky kabát za druhým.

„Ide sa niekto z vás stretnúť s Grahamom?“ opýtam sa nahlas. Štyria nezareagujú, jeden slabo zavrtí hlavou. Opýtam sa Pedersena, ten však nikoho nevidel. Vyjdem na ulicu a pozerám sa najprv hore smerom k zastávke električky, potom dolu k Parlamentu. Môj pohľad sa obtrie o takzvanú tanečnú dieru, malú zníženu v asfalte, do ktorej raz stúpila vdova Knipschildová. Zakopla a musela prudko vyraziť druhou nohou, aby nespadla, a zároveň rozhadzovala rukami zo strany na stranu, takže to pripomínalo akýsi razzle-dazzle,

preto ten názov, tanečná diera; videli to všetci čašníci. Je neskorý november, a hoci je žiarivý deň, nedokážem to vnímať. Zvyk je koberec, ktorý prikryje povahu veci, ako sa hovorí. Mesto vybledlo a napriek žiarivému jesennému slnku je vždy také isté, banálne.

„Nevidím ju.“

„Hm.“

Grisen si dopraje vláčny glg bieleho burgundského. Blaise z neho nespúšťa pohľad.

„Dám vedieť, ak bude niečo nové,“ povie.

Za tých trinásť rokov, čo tu robím, som nikdy nevidel, aby sa niekto správal v spoločnosti Grisenova podráždene alebo nepríjemne, teraz však Blaise hovorí s Grisenom rázne. A Grisen, ktorého v žiadnom prípade nemožno považovať za poddajného a slabého, predvádza sériu ospravedlňujúcich gest. Napokon sa o štrnásť dvadsaťdva Blaise zdvihne zo stoličky, až tá buchne o zem, odhodí ľanový obrúsok a vydá sa k východu rozhodnými krokmi podnikového účtovníka. Pozriem sa na Barmanku, aby som sa uistil, že jej to neušlo – neušlo, ako vždy –, a potom urobím niekoľko krokov dopredu a poruším hranicu tým, že položím dlaň medzi lopatky trochu otraseného Grisenova. Katharina ostane sedieť, hádže do seba oriešky a semenka, potom mechanicky povkladá svoje veci späť do kabelky a potichu sa dvíha.

„Je všetko v poriadku?“

„Ale áno,“ povie Grisen.

„Želáte si ešte niečo?“

„Viete čo, nie. Poprosím účet.“

Grisen vyťahuje bankovky zo zväzku a Vanessa odpratáva zo stola, trochu privčias, trochu príliš hektic-

ky. Nikto zo spoločnosti nedojedol a biele burgundské sa musí vyliatť, hoci fľaša je stále spolovice plná drahého moku. Tej práce sa ujmem ja, rád sa bieleho burgundského zbavujem do výlevky. Tam v odpade zmizne štava z hrozien z Aloxe-Corton. Grisen ostane sedieť s jednou mäkkou rukou položenou na druhej, čakajúc, že sa vrátim s drobnými, ktoré mi tak či tak nechá. Dovolím mu však vykonať malý rituál, ktorý spočíva v tom, že ku mne posunie misku na mince so slovami: „Nechajte si“, na čo sa ja srdečne poďakujem za prepitné, za všimné, tringelt, tradičnú pozornosť, za ktorú si čašník na konci zmeny mohol niečo vypiť. Ja teraz veľa nepijem a moje zmeny trvajú donekonečna. Grisen si otrasie jednu nohavicu a s prihrbeným chrbtom smeruje von.

„Nestáva sa často, aby Grisen dostal košom,“ mudruje Barmanka.

„To veru nie,“ prisvedčím.

Ako na zavolanie prichádza Hlavný. Objaví sa vždy, keď vo vzduchu cítiť konflikt. „Čo sa deje?“ opýta sa. Teraz sa zahryzne. Teraz bude komandovať. Myslí si, že mu toto miesto patrí, azda preto, že aj jeho otec tu pracoval ako hlavný, a otec jeho otca takisto. Poviem tak, ako to je, s neutrálnym výrazom, že si nie som istý. Dlho sa na mňa díva a tak, ako to zvykne, sa svojou veľkou tvárou pomaly blíži k mojej. Detská tvár býva spravidla čistá, oblá plocha, nositeľ silno symbolických črt, očí a úst. Oči a ústa sú na detskej tvári v popredí. Detské oči a ústa môžu byť zdrojom fascinujúcej krásy, sú rozhraním pre komunikáciu, možno z nich vyčítať neistotu,

radosť i smútok. Vekom začne tvári čoraz viac dominovať sama tvár. *Samotná tvár* tlačí do úzadia oči a ústa. Tvár Hlavného je výrazným príkladom tohto „triumfu tváre“. Jeho oči, ktoré kedysi určite bývali žiariace a jasné, teraz nie sú iba zapadnuté a nevýrazné, ale v pomere k rozmerom tváre aj nápadne malé. Viečka majú zrejme rovnakú výpovednú silu ako oči. Zatiaľ čo v detstve vytvárali jeho oči a ústa väčšiu časť jeho výrazu, vo vzťahu k tomu, čo sa inak „odohráva“ na tvári, teraz zohrávajú minimálnu rolu. Ústa, ktoré kedysi bývali plné, mocné a mäkké, sú teraz zovreté a bez pier, obklopujú ich vertikálne vrásky, vyzerá to, ako keby neustále hral na priečnej flaute. To, čo ostalo z „pier“, funguje v najlepšom prípade ako nejaký lem na zožltnutých zuboch. Je tu veľa čela, čeľuste a líc, so zníženinami, s pórovitou pokožkou, ryhami, drsnými a hladkými oblasťami, lesklými plochami. Jeho tvár oplýva odtieňmi a farebnými tónmi, drobnými pavučinami prasknutých cievok, opotrebovaním po rokoch holenia, potľapkávania sa toaletnou vodou a konzumácie alkoholu. Zakorenili sa isté výrazy a grimasy. Pohľad zvonka nepochybne odhaľuje jeho vnútro, bez ohľadu na jeho „upätosť“.

„Šťastie a nešťastie sú susedia,“ konštatuje.

Čo sa týka mojej tváre, som na tom podobne. Ak sa chcem pozrieť do očí vlastným obavam, stačí, aby som nazrel do zrkadla. Moja tvár ako keby vznikla odliatím strachov, ktoré sa vo mne nahromadili v priebehu rokov. Často cítim napätie a viem, aké črty mi na tvári dodáva, obavy spaľujú tkanivo a podkožný tuk. Cítim, že kútiky úst mám stiahnuté nadol. Na tvári mám prievan, to je to slovo. Cítim, ako mi pocity lom-

cujú a trhajú tvárou. Ako to dokážu? To, že náklonnosť k fľaške rozbije a potrhá tvár, je pochopiteľné, to, že alkohol rozšíri cievy a póry, je logické: túto drámu možno vidieť v tvári Hlavného. Ale to, že tvár dokážu potrhať emócie, pôsobí nespravodlivo. Ak má človek nervy, ostane mu nervózny výraz. Načo je to dobré? Je tvár akýmsi ručníkom pre nervy? Človek komunikuje tvárou, to je zrejmé, ak sa však pokúša ukryť nervozitu kamenným výrazom a napriek tomu nakoniec získa nervózny výraz, čo dobré z toho vzíde? Čo je to za slepú uličku evolúcie? Ak dieťa plače, pomôžu mu, ak však do miestnosti vstúpi nervózny výraz, ľudia sa mu uhýbajú z cesty. Na záchranu nervózneho výrazu nepribehne nikto.

Niekedy, vraví Barmanka, si Hlavný tam za rohom natiera tvár krémom. Preto ten lesk. Musím sa smiať. Starostlivo sa ukrýva, počujem však, ako sa maže, vraví Barmanka. Na tomto sa s Barmankou môžeme usmievať popod fúzy. Na počuteľnom natieraní. Toto však, vraví Barmanka, nesmie vyňuchať napríklad Sellers a jeho skupina. Z takýchto detailov by zosnovali kompletnú architektúru výsmechu.

* * *

Tesne po tretej vojde plyšovým závesom mladá dáma. Zamieri priamo ku mne a opýta sa na Grahama, teda na Grisena. Jej hlas je súčasne prívetivý a ostrý, podarí sa jej dostať zo mňa sériu potvrdení. Graham odišiel? Áno. Boli s ním viacerí? Áno. Pridal sa k nim muž v stredných rokoch? Áno, pridal.

Dievča sa podobá na svoj obrázok, zažívam mierne déjà vu. Nie je širšia alebo je skôr presne taká tenká ako magazín o životnom štýle. Jej sebaistotu a samozrejme vystupovanie si možno ľahko zameniť s inteligenciou; možno to aj je inteligencia. Vyzerá ako hýrenie preoblečené za askézu. Toto zrejme vyznelo hrozne, prepáčte, mám však pocit, že niekto ako ona je produktom mizogýnstva – v pozitívnom zmysle.

Nechcem teraz pôsobiť priečne, ale ak človek pozná portrét pätnásťročnej Elise Tvedeovej od Mathiasa Stoltenberga, tej s dobrou hlavou, z Tvedestrandu, tak ju niečím pripomína. Dievča predou mnou vyzerá ako Tvedeovej svetlejšia verzia. Verzia s menším počtom rukolapných obáv vo svojom živote. A obkolesená akousi ohlušujúcou súčasnosťou, tak by som to zhodnotil, so všetkým, čo k tomu patrí. Obliekla si úžasný model od Dries van Notena a nosí ho s noblesou, čo je dopriate iba výnimkám. Na nohách má novučičké topánky značky Aquazurra s pestrými malými brmbolcami na konci šnúrok. *Ale, ako sa hovorí, pomyslí si, za všetkou tou eleganciou sa skrýva undethronable tackiness.* Podľa mňa možno toto dievča opísať ako tovar, hoci si nie som istý, čo to má znamenať. Akú postavu to tu máme? Je novou vlajkovou loďou Grisen alebo čímisi takým?

Grisen je opatrný pri všetkom, čo hraničí s takzvanou nechutnosťou, vrátane opačného pohlavia. V jeho okolí možno pozorovať stabilný prísun dobre udržiavaných osôb ženského pohlavia, tie sú však vždy už etablovaného druhu. Teda nie z tých, z ktorých prebleskuje ctižiadosť, nie z tých, ktoré naťahujú krk a kdesi vnútri

ukrývajú nenásytnú ambíciu. Osoba ženského pohlavia, ktorá sa stýka s Grisenom, už ovláda pravidlá hry, je ženou, ktorá Grisen zdanlivo „nepotrebuje“ a ktorú zároveň Grisen nemôže žiadnym spôsobom „využiť“, teda ženou, ktorá je pre Grisen rovnocenným partnerom alebo partnerkou.

Exemplár, ktorý však stojí predou mnou, je trochu primladý, či nie? Môže byť členkou rodiny?

„Pomôžem vám ešte nejako?“ zisťujem.

Dievča sa uprene pozerá na mozaikovú podlahu. Vnútri každého kamienkami vykladaného kruhu sú tri štylizované ornamente, svetlučko ružové. Zdvihne pohľad a v okamihu vyzerá o desať rokov staršia.

„Nie, ešte sa vrátim. Môžete im povedať, že som tu bola.“

„Graham príde až zajtra. Ste Grahamka?“

„Čo?“

„Nič. Odpusťte.“

Dievča vyžaruje chlad, a keď sa poďakuje a odíde, zanechá po sebe takzvané osobnostné vákuum, teda citelnú neprítomnosť. The Hills o pár stupienkov potemnie, keď dievča zmizne za plyšovým závesom. Ako hovorieva môj priateľ Edgar: Taká chrčtica predstavuje poslednú baštu použiteľnej hodnoty. Objaví sa Hlavný a chytí ma za ruku, čo je pomerne trápne, keďže si na pracovisku dôsledne zakrývam karty. Človek nemá skákať tak vysoko, aby zakopol o vlastnú bradu, zavrčí a rukou naznačí, že na mňa čaká práca. Úchytkom sa pozriem na Barmanku. Má nechápavý pohľad. Nepozná to dievča? Barmanka si nie je istá hosťami len zriedka. Jej mentálna mapa návštevníkov osloských